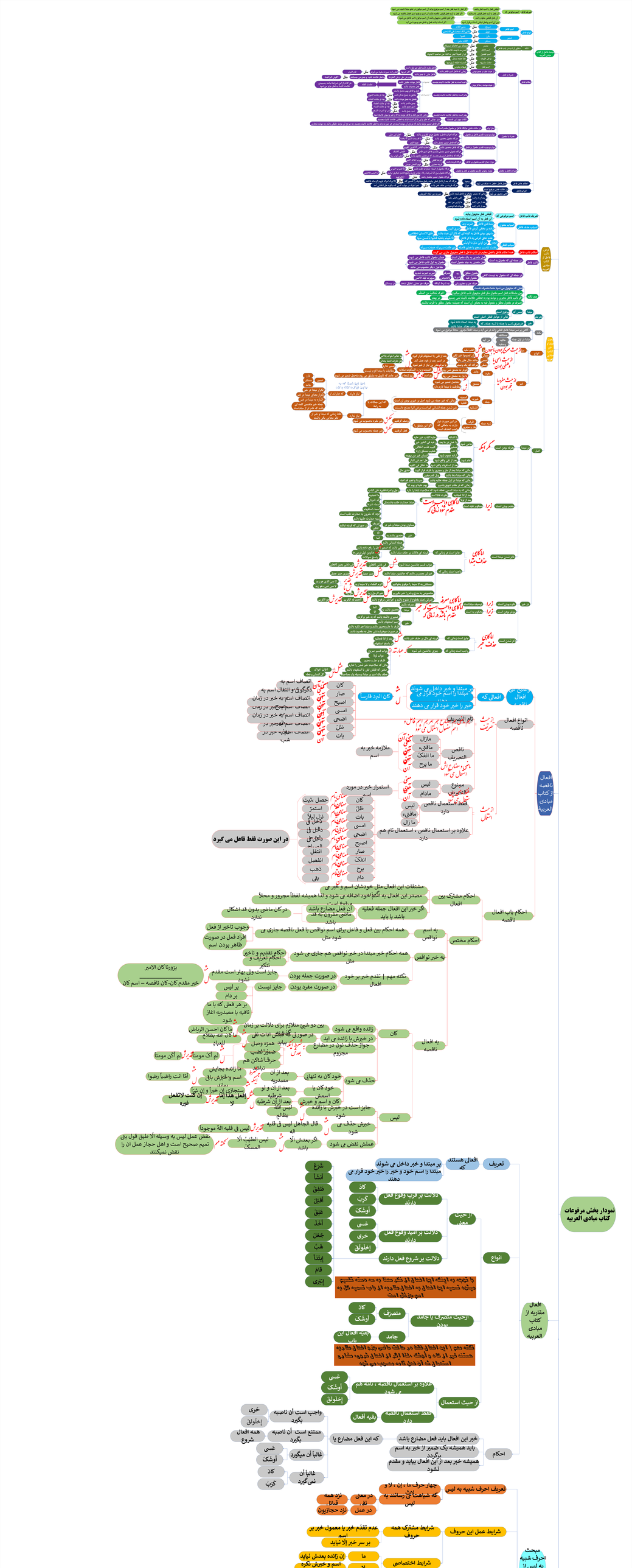
نمودار بخش مرفوعات کتاب مبادی العربیه
افعال ناقصه از کتاب مبادی العربیه
تعریف
افعالی هستند که بر مبتدا و خبر داخل می شوند
مبتدا را اسم خود و خبر را خبر خود قرار می دهند
انواع
از حیث معنی
دلالت بر قرب وقوع فعل دارند
کاد
کربَ
أوشکَ
دلالت بر امید وقوع فعل دارند
عسی
حری
إخلولق
دلالت بر شروع فعل دارند
أنشأ
طفق
أقبل
علق
أخذ
جعل
هبّ
إبتدأ
قام
إنبرى
توجه به اینکه این افعال از نظر معنا به سه دسته تقسیم میشوند قسمی از این افعال به افعال مقاربه از باب تفعیل اند
از حیث تصرف یا جامد بودن
متصرف
کاد
أوشکَ
جامد
بقیه افعال این باب
نکته مهم | این افعال از نظر معنا به سه دسته تقسیم میشوند قسمی از این افعال به افعال مقاربه از باب تفعیل اند
از حیث استعمال
علاوه بر استعمال ناقصه ، تامه هم می شود
عسی
أوشکَ
إخلولق
فقط استعمال ناقصه دارد
بقیه افعال
احکام
خبر این افعال باید فعل مضارع باشد
که این فعل مضارع با
باید همیشه یک ضمیر از خبر به اسم برگردد
همیشه خبر بعد از این افعال بیاید و مقدم نشود
واجب است أن ناصبه بگیرد
خری
إخلولق
ممتنع است أن ناصبه بگیرد
همه افعال شروع
غالباً أن میگیرد
عسی
أوشکَ
کاد
غالباً أن نمی گیرد
کربَ
تعریف احرف شبیه به لیس
چهار حرف ما ، إن ، لا و که شباهتشان رساندند به لیس
در معنی
نفی
در عمل
نزد همه
قبایل
نزد حجازیون
شرایط مشترک همه حروف
عدم تقدم خبر یا معمول خبر بر اسم
بر سر خبر إلا نیاید
شرایط اختصاصی
ما
إن زائده بعدش نیاید
اسم و خبرش نکره
لا
اسم و خبرش نکره
إن
اسم و خبرش معرفه
مبحث احرف شبیه به لیس از کتاب مبادی العربیه
افعال ناقصه از کتاب مبادی العربیه
تعریف
افعالی که
مبتدا و خبر داخل می شوند
مبتدا را اسم خود و خبر را خبر خود قرار می دهند
انواع افعال ناقصه
از حیث تصرف
قام التصریف
ماضی
مضارع
امر
اسم مشتق حاصل می شود
ناقص التصریف
مازال
مافتیء
ما انفک
ما برح
ملازمه خبر به اسم
کان الیرد فارسا
کان
صار
اصبح
امسی
اضحی
ظل
بات
اتصاف اسم به دگرگونی و انتقال اسم به
اتصاف اسم به خبر در زمان
اتصاف اسم به خبر در زمان
اتصاف اسم به خبر در زمان
اتصاف اسم به خبر در زمان
اتصاف اسم به خبر در زمان
شب
روز
صبح
شام
ظهر
عصر
استمرار خبر در مورد اسم
کان
ظل
بات
امسی
اضحی
اصبح
صار
انفک
برح
دام
حصل بثبت
استمرّ
زال لبلیً
دخل فی
دلخل فی
دلخل فی
انتقل
انفصل
ذهب
بقی
در این صورت فقط فاعل می گیرد
منفی
لیس
مادام
فقط استعمال ناقص دارد
لیس
مافتیء
ما زال
علاوه بر استعمال ناقص ، استعمال تام هم دارد
احکام باب افعال ناقصه
احکام مشترک بین افعال
مشتقات این افعال مثل خودشان اسم و خبر می
مصدر این افعال به آنکه/أن اضافه می شود و لذا همیشه لفظاً مجرور و محلاً
اگر خبر این افعال جمله فعلیه باشد با باید
آن فعل مضارع باشد
ماضی مفرون به قد
در کان ماضی بدون قد اشکال ندارد
احکام مختص
به اسم نواقص
همه احکام بین فعل و فاعل برای اسم نواقص با فعل ناقصه جاری می شود مثل
وجوب تاخیر از فعل
افراد فعل در صورت ظاهر بودن اسم
به خبر نواقص
همه احکام خبر مبتدا در خبر نواقص هم جاری می شود مثل
احکام تقدیم و تاخیر
احکام تعریف و تنکیر
نکته مهم | تقدم خبر بر خود افعال
در صورت جمله بودن
در صورت مفرد بودن
جایز نیست
بر لبس
بر دام
بزورنا کان الامیر
خبر مقدم کان- کان ناقصه ← اسم کان
جایز است ولی بهتر است مقدم نشود
بر هر فعل که با ما نافیه یا مصدریه آغاز شود
به افعال ناقصه
کان
زائده واقع می شود
بین دو شیء ملازم برای دلالت بر زمان
در خبرش با زائده می آید
جواز حذف نون در مضارع مجزوم
در صورتی که قبلش ادات نفی باشد
ضمیر/ نصب
حرف/ شاکن هم
بعد از ان
مصدریه
بعد از ان و لو
شرطیه
بعد از ان شرطیه
لبس الله
بظالم
قال الجاهل لیس فی قلبه الٰه
الا
لبس فی قلبه الٰه موجودا
لبس الطیبُ الّا
المسکُ
اگر بعدش الّا باشد
عمایش نقض می شود
نقض عمل لبس به وسیله الّا طبق قول بی
تمیم صحیح است و اهل حجاز عمل ان را
نقض نمیکنند
ما کان احسن الریاض
ما کان الله بظلام
للعباد
لم اکُ مومناً
لم اکن مومنا
ما زائده بجایش
اسم و خبرش باقی
انتَ راضیاً رضوا
انتَ راضیاً رضوا
حذف می شود
خود کان با اسمش
کان و اسم و خبرش
جایز است در خبرش با زائده
خبرش حذف می شود
لبس
عمایش نقض می شود
ان کنتَ لاتفعل
فافعل هذا إن
لا
غیره
متعجبانی ان خدا و ان شا
الله